

ons duidelijk
volgt. Ik citeer
evangelie van
d gezamenlijk
es, 1: 27.
ngt eensgezind
remoev en van

ele eer, maar
der uitnemen-
Christus Jezus

en ootmoed en
e zichzelf ver-
den dood des
eft, Hem een
in den naam
rgenen, die in
de aarde zijn
istus de Heere

Zijn gevoelen
ve alle dingen
ken, opdat we
inderen Gods,
van een krom
e schijnen als

ot het werken
Petrus zegt in
ugd en bij de
heid en bij de
amheid godza-
lijke liefde en
llen. 2 Petrus

met vreeze

elken dag ons
al zalig zullen
so, dat ze aan
e komen.

angst bij z'n
bbeltje op z'n
zullen worden.
d van de blij-
ben.

el hebben den
offen als zij
met een ne-
te en kinder-
ets zoudt mo-
zoudt kunnen
zij zou mogen

den HEERE
En naar Hebr.
erbied en god-
terterend vuur.
en Vader aan-
des persoons
o wandelt in

de zweep van
en des Vaders
EN af te wij-
er iets te doen,
den halen.

heeft, ver-
hem thuis. Het
ook bang om

rgvuldig leven.
ERE niet ver-
ERE misaagt
bezen dan kun-
ar dan belijden
orden we bang
ve voorzichtig
verleidt, dan
issen.

er Gods toorn
n is bitterder
icht meer dan

neenen dat ze
en. Ik heb ze
oit meer bang
sedert een be-
en nu kon hun

redeneeringen.
en wel een re-
ouwen, waarin
is. Maar dan
eem kan geen

ezus Christus,

t onze redding

Maar laten we dan ook toezien hoe wij wandelen.
Want we kunnen geen vrede met God hebben als
we slordig leven.

Als men mij vraagt hoe het toch komt, dat zoo we-
nig christenen echt rust hebben en roemen in de heer-
lijkheid Gods, dan is mijn antwoord: Dat hangt onder
anderen vaak samen met een zorgeloos, slordig leven.

Dat komt er van, als men lonkt naar en meedoet
met de wereld.

Dat heeft zijn oorzaak vaak hierin, dat we niet eer-
van alle schepselen afgaan en die varen laten, eer
we iets tegen Gods wil doen.

We moeten 't wel bedenken: Onze God is een ver-
terend vuur.

Het zou er in de gemeente des HEEREN anders
uitzien als we wat meer ernst maakten met een woord
als dit: Werkt uw zaligheid met vreeze en beven.

Synodes en Wetenschap (III) (Slot)

We hebben uitgesproken, dat de kerk wel degelijk
haar belijdenis kan handhaven, óók
tegen de wetenschap, maar dat dit wat anders is, dan
dat zij wetenschap als zodanig bedrijft, of zich met
wetenschappelijke kwesties op wetenschappelijke wijze
inlaat.

Zoolang de kerk een vergadering zal zijn van
geloovigen, en geen collegium van geleerden, zool-
lang zal zij als vergadering geen wetenschap
kunnen beoefenen. Wel zal zij als vergadering van
geloovigen met de haar gegeven vorken en
messen de wolven, ook de wetenschappelijke (want de
wetenschap maakt erg veel wolven), van de schaaps-
kool kunnen weren. Zij heeft een zwaard in de hand,
maar ze houdt er geen zwaardsmederij op na; ze heeft
een keur, maar ze organiseert geen separaten keu-
ringsdienst.

Niemand zal ontkennen, dat de kerk van wetenschap-
pelijke werkers en van hun „kunst“, hun „techniek“
gebruik mag maken. Men zou wel erg mistasten, als
men ontkende, dat de belijdenissen, de één meer, de
andere minder, meermalen sterk „ruiken“ naar de
studeerkamerlamp. Denk maar eens aan de Leerregels
van Dordt; daar zit heel wat geleerdheid in; en de
meeste formuleringen, vooral in de Verwerping der
Dwalingen, zijn zóó zorgvuldig geredigeerd, dat ik me
„sterk maak“, dat van degenen, die laat ons zeggen,
om kerkelijk te blijven, een goed, kerkelijk geleid,
kerkelijk examen afnemen, praeparatoir of peremptoir,
noch de examinandi noch de examinatoren graag aan
den tand zouden gevoeld worden over inhoud (ja, ja,
ook dat), achtergrond, strekking en vooral quintes-
sence van alle in de Canones gebruikte formu-
leeringen. Toch zullen examinandi mógen
slagen tot aan het eind der dagen, en examinatoren
mógen worden benoemd, ja wel, „bij toerbeurt“, op
denzelfden termijn.

Maar dat is allemaal toch wat anders dan weten-
schap beoefenen. Ik neem juist de Dordtsche Leer-
regels als voorbeeld. Een synode stelde ze op, die
krioelde van „beroepstheologen“; ik denk, dat som-
mige broeders ervan rillen zouden, als ze er bij waren
gewest. Er waren er ook naar mijn smaak (niet: te
veel, dat kan niet gauw, geloof ik, maar) verhou-
dingsgewijs veel te veel. Beroepstheologen,
of die er ambtshalve op lijken wilden. Niettemin
heeft zelfs die dordtsche synode geen „wetenschap“
bedreven. De Leerregels geven geen dogmatiek, maar
doen belijdenis. Ze leveren geen wetenschappelijke ter-
men, of definities, maar drukken zich uit in samenvat-
tende Schrifttaal, en comprimeeren liever Schriftinhou-
den, dan dat ze hun sommen logisch — begripsmatig
definieeren. Ze zijn niet opgebouwd naar een weten-
schappelijk indeelingsprincipe, doch volgen den gang
van de twisten, dien de remonstranten hadden veroor-
zaakt. En ze laten dan op de in geding gebrachte
punten de Schrift spreken; en pas daarna komen ze
toe aan verwerping der dwalingen. Ze hebben b.v. de
kans niet benut, om de remonstranten te bestrijden
en aan te pakken in hun „Gods-begrip“ (al was
daar ongetwijfeld alle gelegenheid toe, en al zou het
in een wetenschappelijk betoog niet mógen ontbreken);
en evenmin hebben ze (gelukkig, gelukkig) hun eigen
opvatting aangaande de verkiezing, Christus' dood,
wedergeboorte, of hun verwerping van de remon-
strantsche gemeene-gratie-leer, opgebouwd uit een
„eigen godsbegrip“.

En, als dat geldt van de Leerregels, die op het ge-
bied van belijdenisschriften, bij mijn weten, het aller-
sterkst naar wetenschappelijken arbeid „ruiken“, dan
geloof ik, dat reeds op dat gebied, waar de kerken het
eerst in de verzoeking zouden kunnen komen om direct
wetenschappelijk werk te ondernemen, zij toch getoond
hebben het niet te willen, noch te kunnen, noch te
mogen.

Men heeft wel eens gemeend, dat een poging tot
nauwkeurige redactie, b.v. van een of
ander in de belijdenisschriften optredend leerbegrip,
wees op direct-wetenschappelijke bezigheid. Dr. J. G.
Ubbink heeft in zijn tot veel moeite aanleiding gevend
boek „De Nieuwe Belijdenis aangaande Schrift en
Kerk“ (bl. 79/80), die Dordtsche synode met haar
Leerregels beschuldigd van verlating van „het zuivere
beginsel der eerste vroege Reformatie, om alleen door
het geestelijk woord der waarheid op geestelijke wijze
te regeren en tucht te oefenen, door alleen met het

Gods toorn is geen hersenschim, maar werkelijkheid.
Als we voor dien toorn vreezen, dan kunnen we niet
jaan en dag voortgaan met iets, waarvan we zelf we-
ten dat het zonde is. Dan komt er een oogenblik, dat
we bij ons zelf zeggen: Zoo mag en zoo kan het niet
langer. Dan staan we op en gaan naar den Vader en
belijden: Tegen U heb ik gezondigd. Dan zoeken we
vergeving om des bloeds van Christus wille, die God
mildelijk geeft.

En dan bekeeren we ons van onze booze daden.
En werken weer onze zaligheid met vreeze en beven.
Daarbij steunen we dan geen moment op ons zelf,
maar op God. Want het is Isrels God die krachten
geeft, van Wien het volk zijn sterkte heeft.

„Want het is God, die in u werkt beide het willen
en het werken naar Zijn welbehagen“. Maar daarover
een volgende keer. H. J. JAGER.

KERKELIJK LEVEN

Woord te willen overtuigen.“ Hij vond het daarom
jammer, dat de actie der „rechtzinnigen“ in ons land
in de vorige eeuw, die leidde tot Afscheiding en Do-
leantie, en die zich „nu“ (hij schreef in 1931) in de
Ned. Herv. Kerk openbaart in de Reorganisatiebewe-
ging, de Synode van Dordt met haar „geest“ tot
„blinden idealen“ had, en niet is terug-
gegaan tot „de eerste meest zuivere reactie der Refor-
matie tegen de geestelijke overheersing der Room-
sche Kerk“. Men kan weten, dat ondergeteekende daar
niets van geloof. De Afscheiding is inderdaad tot de
Dordtsche Leerregels teruggekeerd; maar ze deed dat
omdat ze verlaten werden, wijl de kerk dus haar
eigen winst had verloor, als ware het verlies of
prullwerk. Ze wist die Leerregels dan ook terecht
anders te waardeeren dan dr. Ubbink. Ze zag daarin
voortzetting van de „vroege Reformatie“, op betwiste
punten. En die z.g. reorganisatiebeweging in de Herv.
Kerk heeft met Dordrecht niets te maken; tenzij dan
dat ze er koppig tegen ingaat, en een doodelijken haat
heeft tegen de Dordtsche Leerregels en hun onder-
bouw, hun bakermat, hun voor eenheidsgebruik ge-
geven formulering der belijdenis-inhoud.

Maar zie nu eens wat er van de belijdenis en van
het kerkwerk terecht komt bij de Hervormde Kerk
en bij dr. Ubbink zelf? De Hervormde „Nieuwe Orde“
is een puur product niet van wetenschap, maar van
wetenschappelijke uitdrukking-
kunst: deswege misleidend, wetenschappelijk-techni-
sch camouflerend, boerenbedrog op wetenschappe-
lijke basis wel niet, maar met behulp van langs
wetenschappelijken weg beschikbaar gesteld formu-
leringsmateriaal. En dr. Ubbink? Toen hijzelf een
proeve gaf van zijn „Nieuwe Belijdenis“, kregen we
artikelen als: „Van de namen „kerk“ en „gemeen-
te““ (35); of: „Van het God-menschelijk ver-
vlochten wezen (!) der Kerk in haar plaat-
selijke organisaties en in de landelijke organisaties en
openbaringen (!) van alle „kerken““ (33); of: „Van
de gestalte (!) der Kerk en harer organisatie“
(25); of: „Van het onvolmaakte menselijke
Woord Gods en het volmaakte Werk
Gods aan den mensch“ (15); of: „Van de „algeme-
ne“ en de „bijzondere“ Zelf-Openbaring
Gods“ (2), welke titel, inclusief de aanblijfssteekens,
misschien juist daarom, al dadelijk moete levert aan
ieder, die bij den titel de noot opslaat, volgens welke
de auteur als niet-juist heeft weggelaten „den
gewonen zin“ van de onderscheiding tusschen „al-
gemeene en bijzondere“ Openbaring. We citeren niet
meer, maar vragen slechts: is dit nu een poging om
wetenschappelijk te redeneeren, ja dan neen? Zegt
men ja, zonder dat nog gevraagd is: is men het er
mee eens? dan vraag ik; acht iemand zulk werk ge-
schikt als kerkelijk formulier van eenigheid? Ik niet.
Ook al zou de inhoud juist geweest zijn, wat ik helaas
niet toegeven kan.

Weet men één kerkelijke instantie te noemen, die,
zelf kerkelijk zijnde, wetenschappelijk bedrijven recht-
streeks en zelfstandig oefenen kan? Of die het gedaan
heeft zonder ongelukken te maken? Als er één zou
zijn, dan zou men dadelijk naar Rome zien: wat een
geleerdheid weet die „kerk“, uit een fragment van
haar breeden kring overigens, op te leveren. Toch zijn
de debatten ook daar, b.v. over de „motieven der ge-
loofwaardigheid“, meer dan eens onbeholpen. Dat kan
ook wetenschappelijke conferenties overkomen. Maar
daarom zegt het ook meer, voor ons doel, dat die on-
beholpenheid daaruit voortkomt, dat men kerke-
lijke zelfhandhaving probeert te krijgen door weten-
schappelijke redeneering. Inplaats van door zelfcon-
frontatie met de Schrift.

En als men denkt aan onze kerkelijke vergaderin-
gen, waar de geleerdheid vanwege de door de Schrift
geteichte samenstelling altijd alleen maar „toevallig“
aanwezig kan zijn, en niet eens noodzakelijk, dan ge-
loof ik, dat men de kerk wel heeltemal verre houden
moet van rechtstreeksche bemoeienis met wetenschap
en wetenschappelijke dubia. Eén van beide: men moet
de samenstelling van onze kerkelijke verga-
deringen aanmerken als niet door de Schrift geëischt;
óf, als men ze wél beschouwt als door deze verlangd,
dan ook de consequenties trekken. Consequentie num-
mer één is: houd u bij uw leest, en ga niet op uw
teenen staan.

Dat laatste beeld is gevaarlijk; want men zou er

OP EN OM 'T KERKPLEIN

U krijgt uw reisbiljet op den dag van vertrek

Toen ik een kind was heb ik eens een gesprek aan-
gehoord van twee oude mannetjes. Hannes heette de
een. En de ander was Jan. Hannes „had er kennis
aan“ en Jan „stond nog van verre“. Het gesprek was
begonnen met de vraag van Hannes aan Jan of deze
laatste bereid was te sterven. Dat vond Hannes, geloof
ik, de meest geestelijke vraag, die men iemand zoo
stellen kon. Zooals voor vele menschen een „mooi“
sterfbed het voornaamste stuk der dankbaarheid
schijnt te zijn. Als je je de situatie indenkt was de
vraag eer geestig dan geestelijk: zoo een oud baasje,
dat nog maar wat 'n genot aan zijn pijpje had op
het lijf te vallen met de vraag of hij bereid was om
te sterven? Zooveel weet ik me er nog van te her-
inneren, dat de oude Jan, die toch wel den HEERE
vreesde, niet zoo erg vlot met zijn antwoord voor
den dag kwam. En dat die geringe vaardigheid van
tong op dat oogenblik hem ook kennelijk drukte. Zóó
kennelijk, dat het mij — zoo klein als ik nog was —
aangreep: Jantje is er niet klaar voor! Overigens her-
inner ik mij van het gesprek niet veel meer. Alleen
het antwoord, dat een Oom op Hannes' vraag gaf. Die
Oom was in zijn soort een wijs man. Een, die niet
alles zei wat hij wist, maar die altijd wist wat hij zei.
En hij troostte Jantje met te zeggen: „Die jongen
van me moet over veertien dagen naar Amsterdam.
Als hij vandaag om het reispeld zoude, kreeg-ie een
draai om zijn ooren. Maar over veertien dagen ligt
's morgens zijn reispeld bij zijn bordje klaar. Daar
ben ik zijn vader voor. En nou hoop ik, Jantje, dat
je me begrepen hebt.“

Dat had Jantje.
En dat had ik ook.
Dat antwoord is me bijgebleven.
En ik moet er aan denken, zoo vaak ik menschen
ontmoet, die bezorgd zijn tegen den dag van morgen,
omdat ze vandaag niet geloof oefenen, dat zij een Va-
der in de hemelen hebben.

Ijdele zorg!
Wat doet ze vaak van 't heilspoor dwalen!
God geeft alles op tijd.
Genade om te leven als we leven moeten.
Genade om te sterven als we sterven moeten.
En met iedere beproeving geeft Hij de uitkomst:
opdat zij het kunt verdragen (1 Cor. 10).

Laat het maar aan Hem over.
Ge krijgt uw reisbiljet op den dag van vertrek.
Om het even of de reis gaat naar de operatietafel
of dat ge moet afreizen naar het land waar niemand
meer zal zeggen: „Ik ben ziek“. D. E. C.

uit kunnen afleiden, dat ik bedoelde: de „sfeer“ der
wetenschap is een „hoogere“ dan die waarop de kerk
staat. En dat ik daarom zou spreken van „op de tee-
nen staan.“

Maar zóó bedoel ik het niet. Op de teenen gaan
staan doen b.v. danseressen, maar die stumperdjes
gebruiken haar voeten dan ook glad verkeerd. De kerk
moet niet balanceren, niet dansen, niet om haar eigen
as draaien, maar doorgewoon loopen. Dan kan ze
tegen koningen zich handhaven, ook in synodale be-
sluiten, zonder koninklijk te regeeren. Dan kan ze ook
tegen wetenschappelijke conclusies zich verweren, niet
door contra-conclusies op te stellen, óók al uit een
wetenschappelijke keulen, waarin niet zij, maar een
paar vertrouwensmannetjes met de schort voor wat in
de pap staan te roeren, doch door haar belijdenis te
handhaven, zonder zelf wetenschappelijke werkster te
worden.

Wetenschap bedrijven, dat is een kwestie van per-
sonen, die zich kunnen combineeren om samen te wer-
ken; dan krijg je een wetenschappelijk college. Dat
wordt de kerk nooit. Er is geen generaal subject der
wetenschap, en geen generaal subject der menscheit,
en ook geen generaal subject der herboren
menscheit. Laat niemand de kerk zoo om de paar
jaar eens gaan verkleeden als generaal subject der
kerkelijke wetenschappelijke menscheit binnen „de
kerk-als-instituut“; want ik weet niet waar de kerk
ook maar dat malle maskerdepakje vandaan moest
halen, noch hoeveel stappen ze kan doen in een of
andere larve van dat nog nooit ontdekte soort. K. S.

Niet het werk eens menschen

Hendrik de Cock, geb. 12 April 1801

Ergens op een pas-verlaten plein, bijna vier eeuwen
geleden — Jan Luyken heeft naar 't voorval een van
zijn treffendste prenten geteekend — bukt een vijftien-
jarige jongen zich om te zoeken in de asch van een
brandstapel. Met zijn kleinste broertje van drie jaar
op den arm was hij op een bank gaan staan om ge-
tulge te zijn van zijns moeders dood, maar toen het
hout werd aangestoken en zij vlam vatte, viel hij in
onmacht. „Daarna, als het volk gescheiden was, ging
aan de brandplaats zijnes moeders en socht in de
asche, waarin hij de schroeven vond daer haere tonge
mede vastgeschroeft was“.

Om den lof Gods en de belijdenis des geloofs te
stuiten, huurt de Sorbonne mannen, die bij de terecht-
stelling van Louis Berquin te Parijs door huid ge-